

Уривсь, гитайте, / ружоту наурайтесь, / І свого не цурайтесь. / Т. Шевченко /

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

№ 45-46
(1109-1110)
Грудень
2022 року

Видається
з грудня
1993 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Святий Миколай Чудотворець єднає всіх!

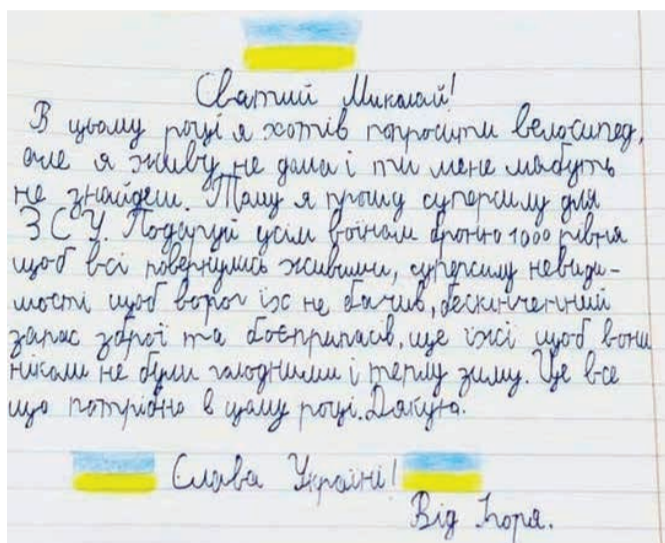

12-річний Іван написав Святому Миколаю, що найбільша його мрія – щоби повернувся з фронту його зниклий безвісти батько. Другим бажанням хлопця була зустріч з Валерієм Залужним, якого він дуже поважає. Головнокомандувач ЗСУ здійснив мрію хлопчика. Віримо, і перше бажання Івана здійсниться.

Поїзд Миколая Чудотворця (спільний проєкт Укрзалізниці та ЮНІСЕФ) вирушив із Києва до дітей з Донеччини, Харківщини, Миколаєва та Херсона.

Цього року через закрите небо Святий пересів зі своїх санчат до вагона і везе 33 000 подарунків і театралізоване дійство прямо у спеціально облаштованому вагоні.

«Прошу суперсили для ЗСУ»: лист хлопчика до Святого Миколая розчулив інтернет-мережу. У нас одне бажання на всіх!

У Дніпропетровському академічному театрі опери та балету привітали малечу з прийдешнім Днем Св. Миколая, Різдом та Новим роком.

На свято приїхали діти наших поліцейських і військовослужбовців, а також родини внутрішньо переміщених осіб.

Цього року в них одне бажання на всіх – Мир і Перемога України.

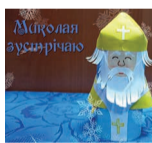
«Бачити щасливі очі малечі в цей складний час – безцінно. Дякую ЗСУ за те, що наші діти можуть дивитися вистави», – сказав голова Дніпропетровської обласної ради Микола Лукашук, який завітав до театру з родиною та привітав дітлахів із прийдешніми святами.

«Хоч іскру кожен. Іскру – кожен. Всі разом – буде Україна»

Наталка НІКУЛІНА

Розпочався день з ранкової молитви, згодом, з нагоди свята, військовослужбовці 1 полку Національної гвардії України завітали з подарунками до тих, хто особливо нетерпляче очікує це свято – дітей. На них чекали дітлахи не лише Дніпропетровського дитячого будинку-інтернату, але й родини та діти побратимів, які віддали найдорожче – життя за Україну.

Напередодні свята співробітники Дніпропетровської обласної бібліотеки для молоді ім. М. Светлова вирушили у передноворічну подорож до шелтеру для переселенців, щоб подарувати дітям казку. Незважаючи на темряву, майстер-клас «Миколая зустрічаю» відбувся при світлі ліхтариків.

Свято для малечі групи «Дитяча планета» влаштували до Дня Святого Миколая фахівці Дніпровської академії неперервної освіти спільно з Дніпропетровським навчально-реабілітаційним центром № 1. Наприкінці Святий Миколай подарував дітям, які через війну тимчасово покинули свої оселі, солодощі від благодійний фонду «Квітуха Україна».

Першокласники Чаплинської філії отримали чудові подарунки до дня Святого Миколая від Дубовиківської громади.

«У День Святого Миколая трапляються дива. І хіба не диво отримання шкільного автобуса у такий важкий для України час? Для мене, це не просто турбота про школярів, – це піклування про дітей, братиків і сестричок наших Захисників, які боронять Україну» – розповіла директор Знаменівського ліцею Піщанської сільської ради Новомосковського району Ольга Савченко.

У рамках проєкту «Подаруй частинку серця військовому», до Дня Святого Миколая, колектив Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Первочителів слов'янських Кирила і Мефодія зібрав 11 800 грн.

На ці кошти придбано та передано до волонтерського центру Дніпровського військового шпиталю теплий одяг та солодощі.

Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей підготувала виставу за мотивами казки дитячого письменника (вбитого під час окупації) Володимира Вакуленка «Святий Миколай приходять з миром». Запис – <https://youtu.be/6waoKPIZn2k>.

Обкладинка польського тижневика «Wprost». Пам'ятаємо про це щомиті...

Навіть у складні часи є місце для радісних подій. Напередодні дня Святого Миколая Олексіївський ліцей Покровської сільської ради Нікопольського району отримав новий автобус, придбаний коштом освітньої субвенції з держбюджету й за рахунок співфінансування громад. Нагадуємо, наприкінці 2022 р. школи Дніпропетровщини отримали 46 нових автобусів.

Лозуватський ліцей Криворізького району отримав новий автобус. Його купили на заміну тим, які громада віддала на потреби фронту на початку повномасштабного вторгнення.

Троє юних вихованців Дніпропетровського відділення Малої академії наук України вибороли нагороди на Міжнародній виставці винаходів та дизайну

«KAONSIUNG INTERNATIONAL INVENTION & DESIGN EXPO»

«Обдарована молодь Дніпропетровщини підкорює міжнародну наукову арену. Переймає знання і ділиться власними здобутками з вченими світу», – зазначив директор департаменту освіти і науки ОВА Олександр Полторацький.

«Золото» у конкурсі виборів 17-річний Ігор Микитенко з Жовтих Вод. Юнак проаналізував, де краще побудувати сміттєпереробні заводи на Дніпропетровщині і розробив спеціальну мапу. Також зазначив, де встановити контейнери для сміття у рідному місті. Каже: органічні відходи можуть приносити користь.

«Харчові відходи методом бродіння перетворюються на біогаз, а інша частина стає гарними добривами. З них можна виробляти електроенергію методом спалювання, як на теплоелектростанціях. Це нині дуже актуально», – розповів юнак.

Ще один переможець – 16-річний дніпрянин Давид Степаненко. Розробив термостійку, безпечну для продуктів харчування плівку. Матеріал може стати екологічною альтернативою пластику.

«Розробив на основі екстракту водоростей дешевий, безпечний і міцний матеріал. Сподіваюся, розробкою зацікавляться підприємства. Це допоможе покращити екологічну ситуацію у світі», – поділився дослідник.

Срібний призер виставки – шістнадцятирічний Даниїл Маментович з Кривого Рогу. Нагороду здобув за проект «Моделювання фішингової атаки на користувачів бездротової мережі». Дослідник провів експеримент, наскільки учні його закладу освіти обізнані щодо інтернет-шахрайства. Розробив спеціальний пристрій, який моделює кібератаку і «запустили» її через WI-FI. Роздавав безкоштовний Інтернет і пропонував учням ввести особисті дані. Після чого повідомляв, що це була кібер-загроза.

«Один із видів кібератак, фішинг, має на меті заволодіти особистими даними користувачів. Я змодельовав фішингову атаку за допомогою спеціального пристрою. Результати невтішні: 63 % учнів не дотримуються кібергігієни. Вони могли натрапити на справжніх зловмисників», – зазначив парубок.

Виставка «Kaohsiung International Invention & Design EXPO» пройшла у тайванському місті Гаосюн. Участь взяла понад півтисячі дослідників із 26 країн світу. Україну представляли 18 винахідників. Вони вибороли 11 золотих, 7 срібних і 1 бронзову медаль та отримали спеціальну нагороду – «Best Group Award».

1 грудня відбулося засідання комісії Державної служби якості освіти України, на якому розглянули питання щодо визначення порогового балу – кількості балів, мінімально достатньої для видачі сертифіката за результатами третього етапу сертифікації педагогічних працівників.

«Цьогоріч 1171 учитель початкових класів успішно пройшов сертифікацію, набравши 122 і більше балів за результатами вивчення практичного досвіду роботи. Відзначу, що максимальні 160 балів отримали

Сертифікація триває...

52 вчителі, з яких кожен третій – сертифікований вчитель 2019 року. Це говорить про високий рівень підготовки, відповідальність учасників сертифікації всіх років та довіру до цієї процедури», – зазначив голова Державної служби якості освіти Руслан Гурак.

Цей рік є особливим: навіть в умовах повномасштабної війни для проходження сертифікації зареєструвалося 1984 учасники (при квоті 2500 осіб), з них 1855 взяли участь у незалежному тестуванні.

Детальніш за посиланням: <https://bit.ly/3VppQ10>
За інформацією МОН

Вони боролися з невидимим ворогом і врятували світ

На Дніпропетровщині представники обласної влади, ліквідатори та небайдужі дніпрянці вшанували подвиг тих, хто усував наслідки найбільшої техногенної катастрофи – аварії на Чорнобильській АЕС. У пам'ять про загиблих героїв вони поклали квіти до

меморіалу «Чорнобильський дзвін».

Понад 36 років минуло з дня трагедії. Люди принесли квіти до меморіалу, згадали тих, чиє життя забрала радіація.

Святкова вистава для пацієнтів лікарні

У День святого Миколая для маленьких пацієнтів, які перебувають на лікуванні, святкову виставу подарували актори «Молодіжного театру». Малечу привітав святий Миколай, а також – депутати обласної ради Лілія Гиренко, Діна Міфтахутдінова та Наталія Лисенко.

«Ми живемо у надскладний період, і організація навіть невеличких свят потребує виваженого підходу, – відзначила Наталія Лисенко. – Але зараз, коли я бачу щасливі дитячі погляди, я із задоволенням

визнаю, що ми прийняли правильне рішення. Звісно, масштаби новорічних і Різдвяних свят значно менші у порівнянні з минулим роком. Але ми ще раз повторюємо: ніхто не має права відбирати дитинство у наших дітей і позбавляти їх очікування Різдвяного дива!».

Маленькі пацієнти отримали не лише купу позитивних емоцій, але й приємні подарунки.

«Дитяча радість та позитивні емоції – найдорожче, що може бути для будь-якого суспільства, – наголосила Діна Міфтахутдінова. – Нам усім, і дорослим, і дітям, хочеться дива, особливо у такий

складний для нашої країни час. Ми віримо, що наше спільне бажання – і дітей, і дорослих – обов'язково здійсниться і ми відсвяткуємо Перемогу!».

З нагоди свята та за активну громадянську позицію, у тому числі – участь у волонтерському русі, грамоту від імені голови обласної ради Миколи Лукашука трудовому колективу Молодіжного театру вручила Лілія Гиренко.

Освітній центр Верховної Ради ініціював флешмоб на підтримку Збройних Сил України

«Мій Святий Миколай носить форму ЗСУ»

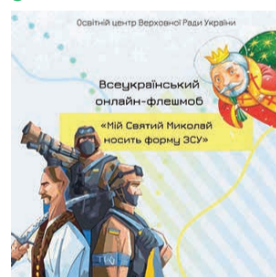
До Дня Святого Миколая та Дня Збройних сил України треба зняти коротке відеопривітання для українських військовослужбовців. І тим самим подарувати Героям новорічний настрій напередодні зимових свят.

Усі відеозвернення неодмінно знайдуть своїх адресатів серед незламних, непере-

можних і нескорених Захисників та Захисниць України.

Кращі відео-звернення з'являться у відеосюжетах ТК «Рада» та у ТМ «Єдині новини», а також будуть розміщені на сторінках Верховної Ради України у соцмережах.

Інструкція та умови участі – за посиланням: <http://surl.li/dyprf>.

Тематичні заходи до 300-річчя від Дня народження Григорія Сковороди

Навчальні заклади, музеї, театри, бібліотеки провели лекції, семінари, вікторини, тематичні години, організували виставки, дискусійні клуби, вечори поезії, кінопокази, створили інформаційні відео.

У Дніпропетровському національному історичному музеї ім. Яворницького прочитали лекцію на тему «Сковорода і наш край». Театр ім. Шевченка підготував виставу, взявши за основу твори і листи письменника. У Петриківській громаді презентували роботи учнів художньої школи. Діти зобразили портрети філософа. А місцевий музей етнографії підготував інформаційні відео з цікавими фактами біографії.

У Дніпропетровській обласній універсальній науковій бібліотеці ім. Первоучителів слов'янських

Кирила і Мефодія організували дискусійні клуби, майстер-класи з малювання для дітей, презентували книги. А ще – переглядали документальний фільм «Відкрив себе». Бібліотека завчасно підготувалася до року Сковороди. Долучилося понад півтори тисячі людей, які бажали дізнатися більше про видатного філософа.

У Дніпропетровському національному університеті ім. Олеся Гончара студенти вивчають творчий шлях Сковороди і читають його вірші.

Григорій Сковорода народився 3 грудня 1722 року на Полтавщині.

Влада відкрита до діалогу

23 грудня відбулася зустріч міського голови з ректорами закладів вищої освіти Дніпра. Долучився до заходу й керівник Дніпровської академії неперервної освіти Віктор Сиченко.

Головне питання зустрічі – взаємодія закладів освіти з міськрадою. «Місто продовжує робити все, аби (наскільки це можливо) зберегти звичний ритм життя дніпрян і всіх, хто знайшов тут новий дім.

Мерія готова до різних сценаріїв і так само продовжує об'єднувати зусилля з усіма, хто прагне допомагати дбати про місто і його людей», – зазначив міський голова Борис Філатов під час зустрічі з ректорами вишів.

Він подякував керівникам закладів за те, що в тяжкий час війни вони працюють спільно з містом.

«Ви всі поруч. Ми всі – разом. І робимо все залежне від нас, аби нарешті настала Українська Перемога, хоча виші не належать до міського комунального господарства», – сказав мер.

Влада відкрита до діалогу і обіцяє всіляку підтримку. Сподіваємось, синергія міської ради і закладів вищої освіти буде лише на користь містянам.

Пресцентр Дніпровської міської ради

Святий Миколай у «Дитячій планеті»

23 грудня до Дніпровської академії неперервної освіти знову завітав Святий Миколай. Ймовірно йому дуже сподобалося у нашому закладі. Цього разу з ним до вихованців групи «Дитяча планета» прийшли тендітні янголи та чарівні зірочки.

Свято для дітей з родин, які вимушено покинули свої оселі влаштували майбутні освітяни

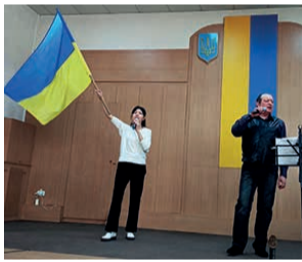
з Дніпровського фахового педагогічного коледжу КЗВО «ДАНУ» ДОР». До заходу долучилися фахівці Академії (проректор з науково-педагогічної та методичної роботи, кандидат філософських наук, доцент Марина Ватковська; завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, доцент, кандидат педагогічних наук В'ячеслав Шинкаренко; старший викладач кафедри Людмила Клімова), педагоги Дніпропетровського навчально-реабілітаційного центру № 1 (дефектолог Світлана Івановська; логопед Маргарита Яцук; вихователь Алла Коношук), представник обласного ЗМІ, батьки та ін.

Малюки слухали історії, вгадували казки, збирали пазли, прикрашали ялинку, розгадували

загадки, танцювали і співали пісеньки, за це Святий Миколай винагородив їх солодкими подарунками та розмальовками від дивовижних ельфів.

Щасливі усмішки на дитячих обличчях – яскраве свідчення, що коледж готує чудових фахівців дошкільної і початкової освіти – чарівних зіркових педагогів!

Наш кор.

19 грудня у Дніпровській академії неперервної освіти для співробітників закладу добродійною духовно-культурологічною місією «Незламна Нація» (від творчої спілки «Асоціація діячів естрадного мистецтва України») відбувся концерт, приурочений 5-річчю Академії і Дню Святого Миколая.

Мета заходу – у наш складний і тривожний час, хоча б ненадовго зробити людей трохи щасливішими, усміхненими і безтурботними.

Розпочали концерт Гімном України і хвилиною мовчання за полег-

лих наших Захисників. Далі до присутніх звернувся ректор закладу Віктор Сиченко:

«Цей рік – напевне найскладніший для кожного з нас, але життя триває, Академія працює. Ми віримо – стане краще, ми сподіваємося на нашу Перемогу».

Він розповів про здобутки Академії неперервної освіти, пообіцяв не зупинятися на досягнутому, а продовжувати і примножувати

Академія святкує

їх. На підтвердження своїх слів зачитав вітальний лист від голови Дніпропетровської обласної ради Миколи Лукашука. Згодом керівник Академії вручив грамоти і подяки від Міністерства освіти і науки України, Дніпропетровської обласної ради, департаменту освіти і науки ОВА та Дніпровської академії неперервної освіти.

Також присутніх привітав президент творчої спілки «Асоціація

діячів естрадного мистецтва України» Володимир Забара та спільно з керівницею художньої самодіяльності Дніпровського транспортно-економічного коледжу Інгою Лазебною і співачкою та хореографом Глорією проспівали чудові українські пісні.

В Академії лунали і «Свято наближається», і всім відомий «Щедрик», і «Червона рута» та ін. А на завершення – дивовижна пісня «Незламна нація».

Дякуємо виконавцям за чудовий настрій у цей святковий день!

Надія АНТОНЕНКО

Потенціал педагога безмежний: ніколи не зупиняйтесь на досягнутому!

Під таким гаслом 13 грудня відбувся обласний навчально-методичний семінар «Професіоналізм сучасного вчителя: становлення й розвиток, як виклик часу», який організував обласний навчально-методичний центр підвищення кваліфікації педагогічних працівників Академії.

Про свій особистий досвід професійного зростання розповідали учитель української мови та літератури Першотравенського ліцею № 4 Ліна Щербина та заступник директора з навчально-виховної роботи Покровського ліцею Синельниківського району Оксана Хотюн. Про діяльність шкільного психолога розповідала практич-

ний психолог Слобожанської початкової школи Тетяна Олійник. Про місце директора школи у формуванні сучасного вчителя та особисте зростання педагога розповідали директор Дніпровської СЗШ № 128 Павло Чорнобай і директор відокремленого структурного підрозділу «Науковий ліцей міжнародних відносин II-III ступенів» Університету митної справи та фінансів Наталія Власова.

Посилання на матеріали семінару: https://drive.google.com/drive/folders/1AfoBCF16Mdv8aglyCkqJBUzudzLWmva1?fbclid=IwAR0FyeDrZ7ssif_X8L_pkvMo04g-jV2ODxiQjP7s3KL62wEs26KCJb7dg4g

Олена ДОБРЯНСЬКА,
директор ОНМЦ

20 грудня фахівці академії в дистанційному форматі провели обласний методично-інструктивний семінар

«Організація роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах освіти»

До заходу долучилися майже 100 представників центрів професійного розвитку педагогів, спеціалістів об'єднаних територіальних громад.

Навчання проводили досвідчені профільні фахівці Академії, а саме: завідувач навчально-методичної лабораторії управління в освіті Юрій Могила; методист навчально-методичної лабораторії вивчення базових дисциплін Тетяна Потапова; методист навчально-методичної лабораторії професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних працівників Вікторія Іванченко.

Під час семінару були розглянуті питання: дотримання вимог чинно-

го законодавства з охорони праці та безпеки життєдіяльності у закладах освіти територіальних громад області; організація роботи з охорони праці, безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти; захист населення в умовах надзвичайних ситуацій, пов'язаних з можливими терористичними проявами.

З основними інструктивно-методологічними порадами можна ознайомитись на сайті Академії (<https://www.dano.dp.ua>). Запис семінару за посиланням: <https://youtu.be/VBLzL9ob5RY> Юрій МОГИЛА

Освіта Дніпропетровщини: нові реалії

(за підсумками участі закладів освіти області у міжнародних виставках у 2022 році)

23-25 листопада за інформаційної та методично-організаційної підтримки Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» відбулися в змішаному форматі (онлайн, дистанційно, заочно) XIII Міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти» й XIV Міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті». Організатором виставок традиційно виступила компанія «Виставковий Світ».

Міжнародні виставки, попри адаптивний карантин упроваджені в країні в зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19) та не дивлячись на військовий стан в Україні й надзвичайно складні для нашого народу умови воєнної агресії з боку РФ, об'єднали й згуртували всі ланки освіти задля презентації інноваційних розробок, нових освітніх технологій, популяризації й обміну кращим досвідом науки й освіти, засобів навчання, інноваційних програм і рішень для освітнього процесу.

Виставки представили 450 учасників із Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Донецької, Житомирської, Запорізької, Івано-Франківської, Київської, Кіровоградської, Луганської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Полтавської, Сумської, Тернопільської, Харківської, Херсонської, Хмельницької, Черкаської областей, м. Києва, а також Польщі, Литви, Румунії, Угорщини, Естонії. Серед учасників: заклади вищої, фахової передвищої та післядипломної освіти, наукові установи, навчально-методичні (науково-методичні) центри (кабінети) професійної (професійно-технічної) освіти, заклади П(ПТ)О, загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти, органи управління освітою (обласні, міські, районні, об'єднаних територіальних громад), центри професійного розвитку педагогічних працівників, виробники й постачальники засобів навчання.

За участі керівників, провідних фахівців і науковців МОН України, НАПН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», практичних працівників сфери освіти і широкої громадськості відбулися 65 онлайн заходів, в ході яких були порушені питання про організацію безпечного освітнього процесу в умовах воєнного стану, застосування інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, технології забезпечення психологічного здоров'я персоналу організацій в умовах війни, реабілітаційну й корекційно-розвивальну роботу в системі освітнього процесу для учнів 5-11 класів у ЗЗСО, новації і практику національно-патріотичного виховання в умовах воєнного стану, презентований досвід в залученні студентів і молодих вчених до start-up проєктів як інноваційний елемент післявоєнного розвитку України, сучасні підходи до реалізації комплексної підготовки кадрів для аерокосмічної галузі тощо.

Тринадцята міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти»

Проведення виставки було заплановане на 22-24 березня, але зв'язку з

широкомасштабним вторгненням російської федерації на територію України було перенесено. Захід відбувся в листопаді. На чолі із департаментом освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації участь у виставці взяли 49 закладів освіти.

Оргкомітетом виставки для ЗВО та П(ПТ)О проводився рейтинговий виставковий конкурс із нагородженням лідерів Гран-Прі «Вища освіта України», «Післядипломна освіта України», «Професійна (професійно-технічна) освіта України», «Міжнародна діяльність», «Інноваційна й наукова діяльність». За результатами рейтингового конкурсу Дніпровська академія неперервної освіти удостоєна Гран-Прі лідера «Післядипломна освіта України».

Програмою виставки для учасників в онлайн-режимі передбачалися конференції, семінари, круглі столи, презентації, майстер-класи.

23 листопада у Zoom співробітники кафедри виховання та культури здоров'я Академії (Л.В. Лаврова, В.А. Савченко, Т.Г. Андрющенко), президент СК «Юка» В.В. Євмінов, заступник директора Кам'янського ліцею № 19 М.Ю. Ненашев провели для учасників виставки семінар-презентацію «Формування правильної постави людини з використанням тренажера «Профілактор Євмінова» для закладів загальної середньої освіти». Під час заходу обговорювалися питання реабілітаційної та корекційно-розвивальної роботи в системі освітнього процесу для учнів 5-11 класів у закладах ЗСО; було презентовано програму курсу за вибором «Формування правильної постави людини з використанням тренажера «Профілактор Євмінова» для ЗЗСО.

Для учасників виставки організатори провели конкурс з 12-ти тематичних номінацій: 1. Міжнародне співробітництво як важлива складова інноваційного розвитку освіти і науки в Україні. 2. Модернізація інформаційно-ресурсного

з метою презентації досягнень Дніпропетровщини з упровадження інновацій в діяльність закладів освіти, для збагачення освітньої практики сучасними формами інноваційної діяльності та пошуку ефективних шляхів підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти, всім закладам професійно (професійно-технічної) освіти Дніпропетровщини взяли участь у виставках «Сучасні заклади освіти» й «Інноватика в сучасній освіті».

У межах виставки «Інноватика в сучасній освіті» були проведені конкурси «Лідер інновацій в освіті», «Видатні наукові досягнення в освіті» й конкурс із 5-ти тематичних номінацій. Переможці нагороджені дипломами, Почесною нагородою «Лідер інновацій», золотими, срібними й бронзовими медалями. На конкурси подано 425 робіт.

Гран-Прі «Професійна (професійно-технічна) освіта України» виборов Криворізький центр професійної освіти робітничих кадрів торгівлі та ресторанного сервісу. **Почесну нагороду «Лідер інновацій в освіті»** – Дніпровський центр професійно-технічної освіти.

Золотими медалями нагороджені: Регіональний центр професійно-технічної освіти, Центр професійної освіти, Центр професійно-технічної освіти (м. Дніпро); Навчально-виробничий центр, Міжрегіональний центр професійної перепідготовки звільнених у запас військовослужбовців, Покровський центр підготовки та перепідготовки робітничих кадрів (м. Кривий Ріг).

Виставка, це дійсно, ефективний майданчик для презентації інноваційних освітніх матеріалів і досвіду, обговорення освітніх проєктів, конструктивного спілкування між виробниками сучасних технологій та їх безпосередніми користувачами, професійне інформаційне поле для ділових контактів, обговорення аспектів упровадження сучасних технологій, методик безпосередньо в освітній процес.

Алла ВАЩЕНКО, методист Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

забезпечення освітнього процесу. 3. Сучасний заклад освіти – територія збереження та зміцнення здоров'я. 4. Система роботи закладу освіти з виявлення і розвитку інтелектуально обдарованих дітей та молоді. 5. STEM-проєкт: від ідеї до втілення. 6. Створення і впровадження моделей сучасного уроку фізичної культури в фізкультурно-оздоровчу й спортивну діяльність закладів освіти. 7. Сучасні форми, методи й прийоми підготовки здобувачів загальної середньої освіти до здійснення свідомого вибору майбутньої професії. 8. Реалізація ефективних моделей підвищення якості професійної (професійно-технічної) освіти. 9. Сучасні методи формування сприятливого соціально-психологічного клімату в закладі освіти. 10. Проєктування моделей професійної підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах реформування системи освіти. 11. Упровадження сучасних технологій і методик формування ключових компетентностей здобувачів освіти. 12. Створення і використання комп'ютерно орієнтованих методичних систем, технологій дистанційного й змішаного навчання, цифрових освітніх ресурсів і засобів навчання.

Заклади освіти області до початку виставки направили на розгляд оргкомітету конкурсні роботи. Експертна оцінка надісланих конкурсних робіт проведена науковцями й фахівцями наукових установ НАПНУ, ІМЗО. Під час виставки підбиті підсумки конкурсу і нагороджені золотими, срібними медалями переможці у номінаціях: • «Модернізація інформаційно-ресурсного забезпечення освітнього процесу» **золотою медаллю** нагороджено Кам'янський ліцей № 25; • «Сучасний заклад освіти – територія збереження та зміцнення здоров'я» **золоту медаль** отримав Криворізький ліцей «Джерело»; • «STEM-проєкт: від ідеї до втілення» **золотою медаллю** нагороджено Кам'янський технічний ліцей імені Анатолія Лигуна, а срібною – Жовтєвський заклад позашкільної освіти Центр дитячої та юнацької творчості; • «Створення і впровадження моделей сучасного уроку фізичної культури в фізкультурно-оздоровчу й спортивну діяльність закладів освіти» **золоті медалі** здобули Дніпровська академія

неперервної освіти і Кам'янський ліцей № 23; • «Сучасні форми, методи й прийоми підготовки здобувачів загальної середньої освіти до здійснення свідомого вибору майбутньої професії» **золотою медаллю** нагороджений Кам'янський академічний ліцей № 15; • «Проєктування моделей професійної підготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах реформування системи освіти» **срібною медаллю** нагороджена Філія Лозуватська гімназія Лозуватського ліцею імені Т.Г. Шевченка; • «Упровадження сучасних технологій і методик формування ключових компетентностей здобувачів освіти» **золотою медаллю** нагороджений Дніпровський НВК № 61 «Загальноосвітній навчальний заклад І-ІІ ступенів - техніко-економічний ліцей» міської ради, а **срібними** – Кам'янська початкова школа «Волошка» та Покровська гімназія № 4; • «Створення і використання комп'ютерно орієнтованих методичних систем, технологій дистанційного й змішаного навчання, цифрових освітніх ресурсів і засобів навчання» нагороджений **золотою медаллю** – Лозуватський ліцей імені Т.Г. Шевченка Лозуватської сільської ради.

Чотирнадцята міжнародна виставка «Інноватика в сучасній освіті»

Дніпропетровщину на виставці було представлено дев'ятьма установами і закладами освіти області, серед яких: департамент освіти і науки ОДА, Дніпровська академія неперервної освіти, 1 центр професійного розвитку педагогічних працівників, 5 ліцеїв і 1 заклад дошкільної освіти, які долучились до участі у конкурсі із 5-ти тематичних номінацій: 1. Інновації в національно-патріотичному вихованні здобувачів освіти. 2. Психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану. 3. Реалізація практико-орієнтованого навчання як засобу формування професійних компетентностей здобувачів освіти. 4. Інноваційна діяльність закладу освіти в умовах цифрової трансформації освіти. 5. Реалізація принципу наступності та послідовності на адаптаційному циклі навчання учнів 5-го класу закладів загальної середньої освіти.

Чотири заклади освіти оргкомітет нагородив **золотими медалями й дипломами за номінаціями**: • «Інновації в національно-патріотичному вихованні здобувачів освіти» – Марганецький ліцей № 12; • «Психолого-педагогічний супровід учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану» – Дніпровська академія неперервної освіти і Черкаський ліцей Черкаської селищної ради Новомосковського району; • «Інноваційна діяльність закладу освіти в умовах цифрової трансформації освіти» – Верхньодніпровський ліцей № 1.

Ольга ПИЛИПЕНКО, завідувач навчально-методичної лабораторії інформаційних технологій та STEM-освіти Академії

CO-TEACHING

як засіб ефективної організації освітнього процесу

Поєднання кількох елементів у більшості дає щось вагомніше за звичайну суму – синергію. Наш досвід показує, що разом команда вчителів може зробити більше, ніж кожен поодиноці. Тоді викликом для освітян стає педагогіка співробітництва (співучителювання) – інноваційний напрям у педагогіці.

Co-teaching (співучителювання) – навчальна технологія, коли декілька педагогів спільно планують, навчають та оцінюють досягнення учнів, допомагає ефективній взаємодії учнів і вчителів та сприяє отриманню компетентностей, які є необхідними у дорослому житті, відкриває простір для проектної діяльності.

Співучителювання активно і результативно запроваджено в деяких країнах Європи. Щодо України такий досвід наразі обмежений (застосовується переважно в інклюзивних класах), проте викликає зацікавленість у значній частині педагогів.

Команда нашого закладу пропонує досвід запровадження co-teaching для всіх учнів. Коли декілька вчителів створюють щось разом – результат завжди перевищує їх індивідуальний вклад: буде це урок, система роботи чи підхід, який умістить найкраще від цих вчителів.

Об'єднати можна будь-які предмети. Ми маємо досвід co-teaching з різних предметних галузей.

Це дає можливість використання різноманітних технік та інноваційних методик, дозволяє засобами різних предметів формувати ключові та предметні компетентності, здійснити колаборацію наскрізних ліній міжпредметним зв'язком, зменшити час і зусилля учнів на опанування матеріалу завдяки поєднанню й опорі на попередній досвід.

Досліджуючи можливість запровадження co-teaching в умовах української школи, ми спланували нашу діяльність таким чином: вивчили ресурси освітнього закладу, створили команду вчителів, проаналізували навчальні програми та підручники, синхронізували календарне планування, узгодили розклад уроків.

У процесі роботи в нашому закладі сформувався кілька підходів до співучителювання: розподілене, паралельне, командне, альтернативне викладання, викладач + помічник.

У представленій методичній розробці на «EDU_FEST Dnipro – 2022» розглядається вид співучителювання – розподілене викладання з елементами командного і, як варіант для дистанційного навчання, – паралельне.

Процес реалізації co-teaching має кілька етапів:

1. Організаційний етап. Обмін ідеями. Об'єкт вивчення

На уроках української літератури у 5 класі при вивченні розділу «Світ фантазії та мудрості» у темі «Літературні казки» були реалізовані наскрізні лінії «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність». Учні засвоїли зміст казок, давали власну оцінку

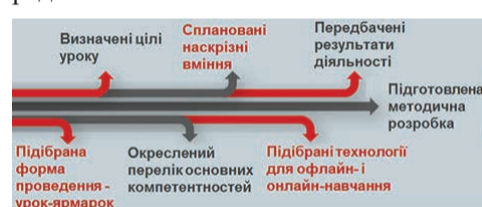
вчинкам і поведінці персонажів, прогнозували можливі наслідки діяльності, толерантно відстоювали власну позицію в дискусії, проводили аналогію із сучасним світом.

На уроках математики, реалізуючи наскрізну змістову лінію «Вирази, рівності, нерівності» при вивченні в 5 класі теми «Числові й буквені вирази», з досвіду роботи було помічено, що опанування абстрактними образами при складанні виразів до задач викликає в учнів труднощі сприйняття й застосування. Постає потреба допомогти дітям засвоїти матеріал через заміну абстрактних понять персонажами з літературних казок, що вивчаються в курсі української літератури 5 класу.

Тому у нас виникла ідея поєднати зміст двох предметів. Так народився урок з теми «Літературно-математичний ярмарок: буквені вирази, літературні казки», проведений у 5-Б класі офлайн (ред. урок розміщено у газеті «Джерело» № 39-40, жовтень 2022 р., стор. 6). Оскільки заклад перебував на змішаній формі навчання, то в 5-А класі цей же урок був проведений онлайн.

2. Підготовчий етап. Визначення (спільної) теми і мети. Підготовка плану уроку

На цьому етапі співпраці ми визначили свою роль у групі вчителів і почали процес сумісного планування. Підготовка до уроку містила обмін ідеями, визначення форми проведення уроку, спільної теми і мети, підбір технологій для офлайн- і онлайн-навчання, розробку плану уроку, обговорення очікуваних результатів відповідно до положень Державного стандарту базової середньої освіти:

3. Проведення спільного уроку

Представлений урок відбувся офлайн у кабінеті, оснащеному інтерактивною дошкою, мультимедійним проектором, вивісками «Логіка оптом і вроздріб», «Хто казки знає – перешкоди всі здолає», вивісками-лотами; онлайн – на корпоративній платформі Google Workspace за допомогою онлайн-сервісів Google Classroom, Google Meet, Classkick, Google Forms, Mentimeter.

Оскільки co-teaching як паралельне викладання в 5-х класах здійснюється в одному Google Classroom, це дозволило в 5-Б класі під час офлайн-уроку для учнів, які потребують більше уваги, організувати актуалізацію вивченого матеріалу з елементами інтерактиву (лінк на вправу <http://surl.li/cngkr>). Дітям, яким все дається легко, були запропоновані завдання в онлайн-сервісі Classkick за QR-кодом – це розвиває відповідальність і самостійність.

4. Обговорення проведеного уроку

На цьому етапі проаналізували, що вдалося, що було найкраще, з'ясували, яких результатів досягли і які проблеми виникали.

Вдало підібрані складові уроку: цікава нестандартна форма уроку-ярмарку, епіграф, вступні слова вчителів у віршованій формі, музичний супровід – створили таку атмосферу, в якій було комфортно працювати всім. У дітей зникла тривожність. Вони стали розкутішими, емоційнішими та активнішими.

На початку й в кінці онлайн-уроку учні мали можливість передати власний настрій і враження від почутого з використанням засобів візуалізації за допомогою Котомемів. Для цього був вико-

ристаний онлайн-сервіс Mentimeter.

Активізація набутого чуттєвого досвіду, опора на вже знайомі сюжетні лінії, вивчені на уроках української літератури, перехід від абстрактних до відомих героїв літературних казок вплинуло на позитивні результати при виконанні самостійної роботи з математики.

Використання завдань-лотів сприяло покращенню практичної діяльності учнів: через гру учні впевненіше наводили приклади буквених виразів, швидше складали їх за умовами сюжетних задач, продуктивніше обчислювали значення числових і буквених виразів при заданому числовому значенні букви; майже без помилок застосовували порядок виконання дій у буквених виразах. Різноманітність підходів до використання інтерактивних вправ дала можливість дітям через повторення змісту казок покращити розуміння їх значення, характеризувати літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки, обґрунтовуючи зроблений вибір і виявляючи толерантність.

Достатньо сформована в учнів інформаційно-комунікаційна компетентність дозволила провести аналіз самооцінювання учнями результатів їхньої роботи на офлайн-уроці за допомогою додатку Google Forms, а на онлайн-уроці за до-

помогою онлайн-сервісу Classkick.

Завдяки співучителюванню кожен учень отримав оцінку від двох вчителів-предметників, а колеги допомогли одне одному краще пізнати можливості дітей. У процесі co-teaching діти почали сприймати обох (чи трьох) вчителів більш органічно як одне ціле. До того ж, у них зникла нездорова конкуренція між різними групами, бо коли дітей багато – вони добре опановують співпрацю і знаходять спільну мову, починають більше відкриватися і отримувати один від одного. Отже, кожен із учасників освітнього процесу починає розвиватися.

Для розвитку компетентності навчання впродовж життя учні вдома мали можливість створити власний медійний продукт: інтерактивні аркуші зі складеними задачами й написаним есе за допомогою онлайн-сервісу Classkick (візуалізація робіт була здійснена власно-

руч дітьми в растрових і векторних редакторах).

Співучителювання кидає багато викликів: неспівпадіння навчальних програм, труднощі складання спільного розкладу, підбір приміщення для проведення інтегрованого уроку, технічне забезпечення офлайн- і онлайн-викладання, які ми в закладі навчилися успішно долати. «Co-teaching вимагає рішучості планувати і працювати разом, підтримки і гнучкості», бо проблеми, що траплялися на шляху нашої співпраці, зазвичай стосувалися вміння слухати і йти на компроміс.

Все нове, що робить вчитель у своєму класі, – це вже інновація. Виявилось, що co-teaching як засіб організації освітнього процесу є ефективним, що робота у мультидисциплінарних командах є продуктивною, оскільки з'явилася можливість генерувати й обговорювати нові ідеї, переймати методики колег, те, як вони ставляться до робочих питань. І береш найкраще. Розвиваєш рівень толерантності.

Усі звикли вважати, що навчання – це креативний процес і потребує часу. Проте зазначимо, що планування під час co-teaching – це процес не менш креативний. Щоб навчати в команді, важливо розказати колегам про свої сильні й слабкі сторони, а також про атмосферу, в якій вам комфортно працювати. Потрібно чітко окреслити, чого ви прагнете разом досягти і в якому середовищі будете це робити. Визначитися з формою та тривалістю: це урок, проєкт, тематичний тиждень тощо.

Співучителювання може бути ефективним як в очному, так і в дистанційному форматі, інтегрування може здійснюватися по-різному.

Дослідження показали, що co-teaching надає ряд переваг

для учнів: підвищується мотивація до навчання, більше уваги, зменшується навантаження, створюється цілісна картина світу, надається приклад соціального партнерства через взаємодію педагогів на засадах довіри, взаємодопомоги та взаємної відповідальності;

для вчителів: забезпечується персональний і професійний розвиток, покращується розуміння учнів, надається можливість для творчості, комунікації та реалізації власної автономії.

Co-teaching сприяє підвищенню розуміння, засвоєння та застосування загальних понять, пробудженню інтересу до вивчення предметів, важливості їх у сучасному житті, розвитку критичного мислення, формуванню комунікативних якостей.

Немає універсального шляху для навчання. Спільна діяльність посилює можливість бути завжди готовим сприймати нове. У кожного педагога свій шлях до розбудови НУШ. Ми бачимо у співучителюванні перспективи розвитку, тому нам подобається працювати в команді. Co-teaching дав шанс зробити нашу діяльність цікавою, ефективною та сучасною. Ми закликаємо кожного педагога не боятися експериментувати.

Олена ГОРА, вчитель математики та інформатики;
Наталія ЛЕВЧУК,
Наталія ХОМЕНКО, вчитель української мови та літератури
КЗ ЗСО «Дивосвіт», м. Жовті Води

Метод проєктів як засіб екологічного виховання

Актуальність: метод проєктів є ефективним засобом формування пізнавальної самостійності здобувачів освіти; необхідність і вміння отримувати нові знання з різних джерел, розкрити сутність нових понять шляхом узагальнення, оволодіння методами пізнавальної діяльності, їх удосконалення і застосування для вирішення професійних завдань є одним із провідних завдань освітнього процесу.

Нині суспільство потребує освічених, креативних, ініціативних особистостей, здатних активно діяти, самостійно приймати відповідальні рішення в ситуації вибору, прогнозуючи їх можливі наслідки і шляхи взаємодії. Сучасна людина повинна відрізнитися мобільністю, динамічністю, конструктивністю, мати розвинене почуття відповідальності за долю країни. Освітній простір має готувати людей, здатних не лише жити у громадянському суспільстві та верховенстві права, а й створювати їх.

Пізнавальна самостійність є складною і багатогранною характеристикою особистості, найважливішими компонентами якої є: раціональна організація і планування своєї роботи; здатність до самоконтролю; професійні навички та вміння, які дозволяють діяти ізольовано від інших учасників освітнього процесу; морально-етичні якості особистості, серед яких переважає обов'язок та відповідальність за результати власної діяльності. Вказані компоненти є взаємопов'язаними, взаємозалежними, а також структурно нероздільними у реальному освітньому просторі.

Метод проєктів – цілеспрямована освітня діяльність, що має певну мету, конкретну програму вирішення навчальних, дослідницьких, практичних завдань з дисципліни, а також інтегрованої міждисциплінарної основи. Ідеї методу пов'язані з освітніми ідеями другої половини XIX ст. У цей час зароджуються ідеї «вільного виховання». При всьому різноманітті даних ідей з'явилося переконання у необхідності розвивати творчі задатки учня, даючи йому можливість активно пізнавати світ на власному досвіді. На початку XX століття у США засновник ідей гуманістичного напрямку в філософії та освіті Джон Дьюї запропонував будувати навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, відповідно до його особистої зацікавленості в отриманні певних знань. Такий підхід до навчання відкривав можливості для самостійного пошуку, удосконалював творчі здібності і мотивацію до використання набутих знань.

Сьогодні метод проєктів продовжує активно розвиватися, доповнюватися і знаходити більш широкий спектр застосування у різних освітніх компонентах. Першим етапом методу є діагностика рівня розвитку пізнавальної самостійності студентів і корекція негативних явищ у мотиваційній сфері, тобто створення основи для активного формування

бажаного особистісного навчання. Основною метою другого етапу є організація проєктної діяльності студентів, що сприяє активному формуванню їх пізнавальної самостійності.

Так, під час проведення занять із «Загальної екології», застосовується проєкт-презентація, в основі якого лежить реконструктивна (перетворювальна) пізнавальна діяльність, що поряд зі свідомим відтворенням спонукає до самостійного дослідницького пошуку запропонованого рішення.

Для оцінки і порівняльного аналізу ситуації з відходами у різних країнах світу студентам пропонується вивчити і представити іншим учасникам освітнього процесу власні проєкти за загальним напрямом «Поводження з твердими побутовими відходами у різних країнах світу». Здобувачі освіти мають надати вичерпну характеристику екологічної ситуації стосовно поводження з відходами у конкретній країні, включаючи кількість побутових відходів на душу населення, функціонування сміттєпереробних підприємств, рівень розвитку екологічного законодавства та екологічну політику держави у даному напрямку.

Країну можна обрати за варіантом:

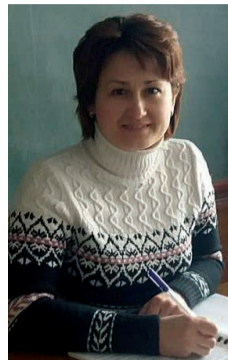
№	Країна для дослідження	№	Країна для дослідження
1	Данія	11	Ізраїль
2	Польща	12	Німеччина
3	Естонія	13	Австралія
4	Індія	14	Угорщина
5	Велика Британія	15	Італія
6	Японія	16	Фінляндія
7	Бразилія	17	Австрія
8	Південна Корея	18	Франція
9	Швейцарія	19	Греція
10	Туреччина	20	США

Подальше формування самостійного пізнання здобувачів освіти здійснюється шляхом залучення їх до спільної проєктної діяльності. Прикладом такої діяльності на цикловій комісії еколого-біологічних дисциплін Дніпровського індустріального фахового коледжу є реалізація таких проєктів: «Друге життя вторинної сировини», «Посади дерево», «Батарейки, здавайтесь!», «Створення артоб'єктів на екологічну тематику». Третій етап процесу формування самостійної пізнавальної діяльності спрямований на створення умов для самореалізації, накопичення досвіду пізнавальної самостійності студентів. Основною формою реалізації фінального етапу проєктної діяльності здобувачів освіти є науково-дослідна робота.

Тож здатність майбутнього фахівця до самостійної пізнавальної діяльності являє собою інтегративну якість особистості, що проявляється в усвідомленій потребі безперервного професійного самовдосконалення, вміння здобувати нові знання; розкриття педагогічного потенціалу методу проєктів стимулює формування пізнавальної самостійності студентів, що значною мірою сприяє підвищенню екологічної свідомості здобувачів освіти.

Оксана ЛОМТЄВА,
викладач екологічних дисциплін
Дніпровського індустріального
фахового коледжу

Розширення дидактичних можливостей квесту як інтерактивної форми навчання природничих наук

Відповідно до навчальної програми інтегрованого курсу «Природничі науки» вдосконалення системи природничої освіти полягає в урізноманітненні форм і методів організації навчальної діяльності. Одним із ефективних способів сприяння формуванню компетентностей, пов'язаних із пошуком необхідної інформації, її критичним аналізом, систематизацією та розв'язанням завдань, є квести. Назва «квест» (від англійського quest – пошук) з'явилася в 70-х роках минулого століття і є назвою комп'ютерної гри, в якій необхідно використовувати власні знання і досвід взаємодії для досягнення певних цілей. Після цього активні екстремальні та інтелектуальні ігри стали називати квестами. Основою квесту є послідовне виконання командами або окремими учасниками задалегідь поставлених завдань. Вебквест як інтерактивний метод навчання був запропонований Берні та Марчем у 1995 році. Запропонована ними модель Web Quest визначає стратегії ефективної інтеграції Інтернету в навчальний процес.

На мою думку, квести можуть виконувати такі найважливіші функції: організаційну, мотиваційну, пізнавальну, дослідницьку та комунікативну. Актуальність використання технології «Квест» на заняттях природничих наук полягає в упродовженні інноваційних методів і прийомів стимулювання пізнавальної, пошукової та дослідницької діяльності учнів, підвищенні навчальної мотивації, сприянні розвитку критичного мислення.

Вебквести мають багато переваг, зокрема:

- мотивація учнів до вивчення нового матеріалу та інтеграції раніше набутих знань.
- організація роботи у формі цільових занять.
- стимулювання самостійної діяльності учнів.

Розглянемо особливості використання вебквесту на уроках інтегрованого курсу «Природничі науки» до 35-ї річниці Чорнобильської трагедії. Щоб реалізувати це, я створила обліковий запис Google і експортувала свої завдання квесту на Google Диск. Особливістю запропонованого вебквесту є те, що необхідно для його проведення інформацію можна знайти на різних сайтах. Завдяки налаштованим гіперпосиланням учасники квесту цього не відчувають, а працюють в єдиному інформаційному просторі, тобто включаються завдання з різних модулів: фізичного, біологічного, хімічного тощо. Завдання вебквесту

були різних типів: багаторівневі, різновидові, міждисциплінарні.

Для прикладу наведемо декілька завдань:

1. В атмосферу через аварію потрапило 50 мільйонів кюрі радіоактивних матеріалів. Ця сума дорівнює наслідкам вибухів скількох атомних бомб, які в 1945 році скинули американці на Хіросіму?

50   100   500

2. Маркування: який рівень небезпеки за Міжнародною шкалою ядерних подій (INES) присвоїли Чорнобильській катастрофі?

- Перший рівень;
- Сьомий рівень;
- Десятий рівень.

3. У який колір потужний витік радіації «пофарбував» ліс неподалік Чорнобильської АЕС?

Червоний   Срібний   Рудий

4. Яку дозу радіації отримали перші ліквідатори у Чорнобилі? Примітка: відповідь подати у мікрозівертах (мкЗв).

- 800 000 - 16 000 00 мкЗв;
- 680 000 мкЗв;
- 700 000 - 800 000 мкЗв.

5. Установіть відповідність між видами мутагенів та їхніми прикладами:

1. Хімічні	A) ультрафіолетові промені;
2. Фізичні	B) віруси;
3. Біологічні	B) газ іприт.

Щоб підвищити інтерес до виконання вебквесту з природничих наук, учасники отримали завдання «хмара слів», створене за допомогою програми WordArt.com, де треба скласти «закодоване» речення.

Рис. 1 – Хмара зі слів для пошуку «закодованого» речення

Зазвичай для квестів потрібен ключ виходу. Для цього на кожній сторінці квесту я розмістила «приховані» букви. Наприкінці квесту учасники мали відгадати зашифроване «ключове слово» та надіслати його вчителю.

Отже, використання квест-технології на уроках природничих наук розширює діапазон ефективних інтерактивних методів навчання. Під час виконання квестів його учасники формують вміння шукати та аналізувати інформацію, зберігати, передавати, порівнювати й синтезувати нову інформацію на основі порівнянь. Сьогодні вебквест стає освітньою технологією, яка може мотивувати учнів до вивчення природничих наук.

Олена ЛЮБЧЕНКО, викладач еколого-біологічних наук ДІФК

Квест «У пошуках щастя з Г. Сковородою» (9 клас)

Мета: повторити й узагальнити в ігровій формі вивчений на уроках української літератури матеріал; розвивати критичне мислення, вміння використовувати здобуті знання на практиці; сприяти осмисленню учнями своєї ролі в суспільстві, виховувати прагнення до духовного збагачення.

Обладнання: ноутбук, маршрутні листи, картки із завданнями.

I. Організаційно-мотиваційний етап

1. Вступне слово вчителя.

Багата своїми талантами Полтавщина, вона дала Україні відомих людей, які прославили її у світі. Серед них І. Котляревський, М. Кропивницький, М. Гоголь, П. Мирний, І. Нечуй-Левицький, Г. Сковорода.

*Благословенні ви, сліди,
Не змиті вічності дощами,
Мандрівника Сковороди
З припорошеними саквами,
Що до цілющої води
Простує, занедбавши храми.*

Так писав про видатного мислителя Максим Рильський. Якщо поглянути на карту мандрівок Сковороди, то можна побачити, що вона охоплює пів Європи! А філософські ідеї сягають таких вершин мудрості, до яких не кожному судилося піднятися! Пройти стежками життя, творчості та філософської думки Григорія Савича – такою буде мета нашого сьогоденського квесту.

2. Візитки команд.

У квесті беруть участь 2 команди. Учасники люб'язно погодилися продемонструвати свої знання. Тож привітаємо їх і побажаємо завзяття та успіху.

/Знайомство з командами, які оголошують назву, гасло, демонструють емблему/.

3. Ознайомлення з правилами гри.

1. Учні об'єднуються в 2 команди по 5 учнів, вибирають капітана, назву, гасло та емблему команди.

2. Команди отримують маршрутний лист із загадками про місця в школі, де вони повинні отримати завдання, які треба пройти.

3. Учитель контролює хід гри, учні-координатори зустрічають команди на кожному етапі, записуючи в маршрутному листі кількість балів, зароблених командою після виконання завдання.

4. Після правильного виконання завдань команди отримують картки зі словами, з яких вони повинні в кінці квесту скласти афоризм Г. Сковороди.

Обидві команди проходять ті ж самі пункти, але йдуть до них різними маршрутами, зустрічаючись лише на старті та на фініші.

4. Старт для учасників гри.

Учасники гри, пам'ятайте: сила кожного – у команді, сила команди – у кожному.

II. Виконавчо-діяльнісний етап

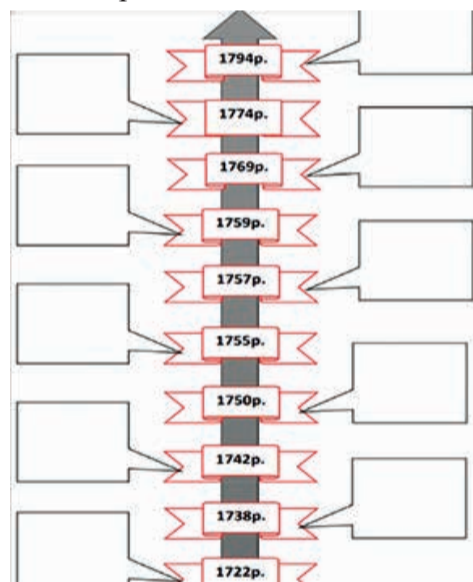
Маршрутний лист команди № 1

Місце знаходження завдання	Відповідальний	Кількість балів
1. Якщо хочеш розумним стати Потрібно багато книг читати. Знайти всі книги ці, Ти зможеш у ...		
2. Живуть тут голки, нитки та тканини, Ще ножиці, папір усякий, клей. Тут виробі святкують уродини. Їх мама – руки, тато – банк ідей.		
3. Є вона у кожній школі – І в близькій, і дальній, Їжі всякої доволі У кожній є...		
4. Щоб спортсменами нам стати – Приклад з сильних треба брати. Доведеться нам чимало Попотіти в стінах...		
5. Комп'ютери тут, ноутбуки. Тут всього потроху вчать. Із файлом працюють без муки Та інформацію шукать.		

У маршрутному листі команди № 2 ті самі завдання, але пункти розміщено в іншому порядку.

Зупинка № 1 «Стрічка життя Г. Сковороди» (3 бали).

Відтворити стрічку життя та творчості Г. Сковороди, вписавши події за роками.

1722 – народився Г. Сковорода у сотенному містечку Чорнухах.

1738 – вступ до Києво-Могилянської академії.

1742 – подорож до Угорщини, країн Західної Європи.

1750 – викладає піїтику у Переяславському колегіумі.

1755 – наймається домашнім учителем.

1759 – написання збірки «Сад божественних пісень».

1769 – мандрівний період життя.

1774 – закінчив збірку «Байки харківські».

1794 – помер у с. Іванівці.

Зупинка № 2 «Кроссенс «Г. Сковорода як особистість» (2 бали).

Щоб розв'язати кроссенс, необхідно встановити будь-які асоціації між сусідніми картинками по периметру, а потім по хресту. Центральне зображення № 9 – тема кроссенса.

1. Народився Григорій Сковорода у м. Чорнухах.

2. Любив музику, грав на сопілці.

3. 25 років подорожував дорогами України.

4. Український Сократ.

5. Навчався у Києво-Могилянській академії.

6. Автор вчення про «сродну працю».

7. Воля, спокій, багатство духу – ідеали Г. Сковороди.

8. Мав своє філософське вчення про щастя.

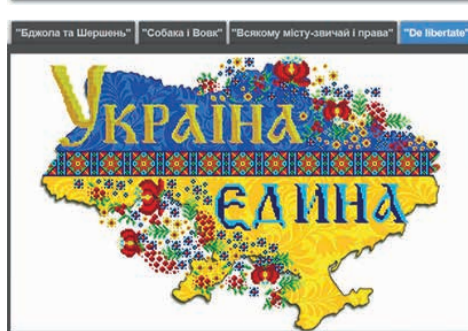
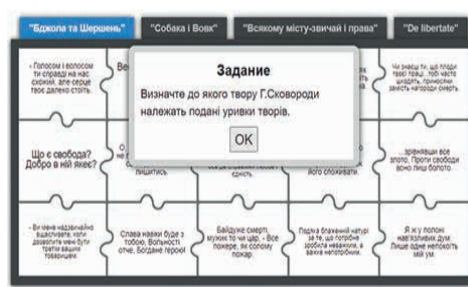
9. Григорій Савич Сковорода.

По хресту:

1 і 5 – освіта Г. Сковороди (початкова школа у рідному селі та Києво-Могилянська академія).

3 і 7 – символи мандрівного способу життя митця.

Зупинка № 3 «Літературний пазл» (3 бали) /<https://learningapps.org/watch?v=p0ys8hizj22/>.

Зупинка № 4 «Скарбниця афоризмів» (по 1 балу за афоризм).

Команди повинні відгадати афоризми за символами.

1. Без , як і . (Без ядра горіх ніщо, як і людина без серця).

2. **БЕРИ** і матимеш . (Бери вершину і матимеш середину).

3. , та . (Світ ловив мене, та не спіймав).

4. не по , а по . (Визначай смак не по шкаралупі, а по ядру).

5. з , коли хочу, щоб **Я**

. (Любов виникає з любові, коли хочу, щоб мене любили, я сам перший люблю).

Зупинка № 5 «Квітка щастя» (3 бали). /Учні у пелюстках повинні записати складові, що роблять людину щасливою (за Г. Сковородою): самопізнання, сродна праця, свобода, любов до Батьківщини, дружба, моральні цінності, духовна краса і Бог/.

Афоризми-мотиватори, які повинні вийти в кінці квесту у команд.

1 команда. Не шукай щастя за морем. Кожному мила своя сторона.

2 команда. Щасливий, хто мав змогу знайти щасливе життя. Але щасливіший той, хто вмів ним користуватися.

III. Підсумковий етап

1. Підрахунок набраних балів.

2. Нагородження команд.

Оксана КОНДРАШОВА,
вчитель української мови і літератури лицей № 6, м. Нікополь

Моє Придніпров'я Грудень

3 • 85 років тому (1937 р.) у Сло-в'янську народився **Володимир Іванович Міщенко**, письменник. Був редактором Дніпропетровського комітету телебачення і радіомовлення, працював у видавництві «Промінь». Останні роки мешкав у смт Петриківці. Помер наприкінці червня 2008 р.

5 • 85 років тому (1937 р.) у Дніпродзержинську (нині – м. Кам'янське) народився **Анатолій Михайлович Жежер**, художник. Працює в галузі станкового живопису. Заслужений художник України (2014).

8 • 140 років тому (1882 р.) народився **Станіслав Ігнатійович Ясюкович**, політик і державний діяч міжвоєнної Польщі. Мешкав у с. Кам'янському (нині – місто), 1901 р. закінчив із золотою медаллю Катеринославську гімназію. У роки Другої світової війни – міністр підпільного уряду Польщі.

9 • 125 років тому (1897 р.) народилась Ада Юхимівна Сонц, єврейська та російська актриса. У 1936-1937 рр. та від 1950 р. працювала в Дніпропетровському російському драматичному театрі імені М. Горького. Померла 13 лютого 1968 р.

10 • 105 років тому (1917 р.) в с. Олександрів Дар, пізніше Рахманівка (тепер у межах м. Кривоного Рогу) в родині шахтаря народився **Дмитро Борисович Глінка**, військовий льотчик-винишувач. Воював у небі над Кримом, Кубанню, південною Україною, Східною Пруссією, Берліном. Двічі Герой Радянського Союзу. Помер 1 березня 1979 р.

12 • 245 років тому (1777 р.) – у слободі Кам'янка (в межах сучасного м. Дніпра) освячено **нову Преображенську церкву**.

• 85 років тому (1937 р.) на Полтавщині у с. Говтва народився **Олексій Сергійович Вусик**, письменник, журналіст, лексикограф. Уклав і видав «Словник українських синонімів». Помер 4 березня 2017 р.

15 • 75 років тому (1947 р.) народився **Микола Федорович Мілев**, художник. Працює в галузі станкової графіки.

19 • 95 років тому (1927 р.) у Дніпропетровську народився **Микола Аркадійович Красотін**, художник. Відомий у галузі станкової, монументальної та декоративної скульптури. Помер 22 вересня 1989 р. у Києві.

20 • 85 років тому (1937 р.) у с. Олександрополь Синельниківського району в родині селян народився **Григорій Андрійович Приходько**, громадський діяч, політв'язень, засновник Української Національної партії (жовтень 1989 р.), учасник створення Української Міжпартійної Асамблеї (липень 1990 р.), журналіст. Помер 15 серпня 2015 р. у м. Бібрка Львівської обл.

21 • 90 років тому (1932 р.) відкрито **Мерфохерсонський міст** через Дніпро завдовжки 1610 метрів.

24 • 120 років тому (1902 р.) народився Данило Семенович Лазуренко, режисер, заслужений діяч мистецтв УРСР. До Дніпропетровська переїхав 1949 р. і протягом 10 років був художнім керівником українського музично-драматичного театру ім. Т. Шевченка. Помер 20 жовтня 1978 р.

25 • 130 років тому (1892 р.) народився **Петро Кирилович Нечипоренко**, вчений-геодезист, гравіметр і астроном. У 1912-1933 рр. навчався і працював у Катеринославському-Дніпропетровському гірничому інституті (нині – НТУ «Дніпровська політехніка»), професор. У 1933-1937 рр. працював у Києві. 10 травня 1937 р. арештований у справі так званого «Академічного центру», 3 вересня 1937 р. розстріляний. Повністю реабілітований посмертно 15 лютого 1958 р.

• 115 років тому (1907 р.) у с. Кам'янське (нині – місто) народився **Василь Федорович Овчинников**, живописець. Помер 5 квітня 1978 р.

28 • 110 років тому (1912 р.) у с. Кам'янка-Костянтинівка (нині Апостолівського району) народилась Галина Андріївна Нестеровська, художниця театру і кіно. Померла 27 березня 1990 р.

29 • 100 років тому (1922 р.) народився **Василь Ілліч Михлик**, військовий льотчик, двічі Герой Радянського Союзу, почесний громадянин Кривоного Рогу. Помер 29 грудня 1996 р.

• 85 років тому (1937 р.) на базі Дніпропетровського науково-дослідного інституту чорної металургії створено **Науково-дослідний державний трубний інститут**.

Грудень – 375 років тому (1647 р.) на острові Бучки (поблизу нинішнього м. Марганця) перебував Богдан Хмельницький.

• 80 років тому (1942 р.) створено об'єднаний партизанський загін Г.М. Седнева з партизанських груп Широкивського району та Миколаївської області.

• 55 років тому (1967 р.) у м. Орджонікідзе (нині – Покров) створено **Історико-краснознавчий музей імені М.А. Занудька**. (Микола Андрійович Занудько – журналіст міської газети «За марганець», засновник і багаторічний завідувач музею).

Подала Світлана ЖИЛІНСЬКА, завідувач краснознавчого відділу ДОУНБ (з календаря «Моє Придніпров'я»)

Світ ловив його, та не спіймав..:

святкування 300-річчя від дня народження Г. Сковороди у Дніпропетровській обласній бібліотеці для дітей

3 грудня 2022 року виповнюється 300 років від дня народження Григорія Савича Сковороди – видатного українського філософа-містика, письменника, педагога, богослова, мандрівника.

Мудрість, яку він проповідував, не має часових обмежень, і зараз в часи важких випробувань, набуває особливого значення для кожного з нас.

Це можливість зупинитися на хвилинку й поміркувати про наповнення і сенс життя, про чорне і біле, про друзів і ворогів. Сковородинівська мудрість є близькою до кожного з нас й знаходить відгук у нашому серці й душі.

Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей протягом року проводила багато заходів до ювілею Григорія Сковороди. З нагоди відзначення його 300-річчя у читальному залі бібліотеки діє тематична книжкова виставка-бенефіс «Муза його як натхнення, слово його – заповіт: Григорій Сковорода». В основі задуму виставки – візуалізувати духовну спадщину філософа, спонукати відвідувачів бібліотеки замислитись над глибиною його думки, озброїтись сквородинівською мудрістю, яка б полегшила сприйняття викликів воєнного часу. Сподіваємось, що філософська мудрість Григорія Сковороди в умовах війни, допоможе відвідувачам виставки віднайти душевну рівновагу та віру в Перемогу добра над злом.

У 2022 році в Україні на національному рівні мали відбутися святкування його ювілею. Але, на жаль, нова фаза російської воєнної агресії не дозволяє відзначити ювілей на належному державному рівні. Більше того, у ніч проти сьомого травня російська ракета зруйнувала в с. Сковородинівка Національний музей Григорія Сковороди в Харківській області, розташований у маєтку Ковалінських XVIII ст., в якому останні роки свого життя працював і помер Григорій Сковорода. У ніч 6 липня ракета влучила в головний корпус Харківського педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди.

Протягом року на фейсбук-сторінці бібліотеки «Book Shelf» з хештегами [#До_300_річчя_Григорія_Сковороди](#), [#Світ_Сковороди](#) щодня виставляли цитати Г. Сковороди.

Для маленьких читачів бібліотекарі підготували літературний екскурс «Григорій Сковорода від А до Я», де розповідали, що 3 грудня 1722 р. на Полтавщині в козацькому містечку Чорнухах колишнього Лубинського полку (тепер Лохвицького району) в сім'ї малоземельних селян – козаків Сави і Пелагеї Сковородів народився хлопчик, якого нарекли Григорієм. Тоді ніхто не міг знати, що згодом з маленького хлопчини виросте одна з найяскравіших постатей України XVIII століття. Григорій Сковорода – великий письменник, мислитель та громадський діяч, який стояв на

позиціях демократа, гуманіста, представника трудового народу. Сковорода завжди пишався тим, що зростав між трудовим, знедоленим народом. Так, в одному зі своїх віршів, протиставляючи себе панам-багатіям, з гордістю писав: «Вас Бог одарив ґрунтами, але раптово може то пропасти, А мій жребій з голяками, а Бог мудрості дав часть». І справді. Не дала доля Сковороді ґрунтів, маєтків, знатності, багатства, зате щедро обдарувала його мудрістю, великими розумовими здібностями. З дитинства Григорій Сковорода виявляв великий інтерес до рідної природи, до життя простого народу і до його багатих поетичних скарбів, до прекрасних пісень.

Фахівці бібліотеки під час літературного вечора-портрета «Григорій Сковорода: філософія життя і творчості «українського Сократа» розповідають учням середніх і старших класів, що 300 років тому під козацьким чубом і в українській свитці Україна мала свого Сократа, Піфагора, Орігена та Лейбніца. Саме так, це був Григорій Савич Сковорода. Випускник Києво-Могилянської академії, співак придворної капели в Санкт-Петербурзі, член посольської місії за кордоном, викладач у Переяславському колегіумі поезики, який став мандрівним учителем та філософом. Людина цільної натури та громадянської принциповості, великий філософ, який був у конфлікті з царями, царедворцями й панами та не корився жодній владі. Г. Сковорода мріяв про християнське суспільство, ідеалом для котрого буде Христос. Відповідно до таких поглядів, вчений робив висновок: якщо найголовніше у світі є вічність, то щастя треба засновувати не на тлінному, а на вічному – не на багатстві, не на чинах, не на здоров'ї, а на тім, що вічно існує, всередині нас самих. Григорій Сковорода дав нам рідкісний приклад гармонії слова і діла, науки та життя. Він навчав, як жив, а жив, як навчав. Світ намагався його зловити, та не спіймав...

Бібліотека підготувала також для користувачів два інтерактивних арт-об'єкти «Напиши свою улюблену цитату Григорія Сковороди» та «Світ Сковороди», які користувались успіхом у відвідувачів нашого закладу.

Серед читачів дитячих бібліотек Дніпропетровщини обласна бібліотека провела онлайн-марафон відеочитань творів Г. Сковороди «Сковорогодинка», в якому взяли участь користувачі з Дніпра, Кам'янського, Павлограда, П'ятихаток, Софіївки, Тернівки, Томаківки та інші.

Онлайн-презентацією «Світ Сковороди» охоплено майже 2 тисячі учнів СЗШ №№ 74, 85, 91, 121, 147.

Ми спробували наблизитися до витоків творчості Григорія Сковороди й досягнути незбагненну мудрість нашого геніального співвітчизника, занурившись у світ його літературної та філософської спадщини.

Тетяна ДОРОНІНА, заступник директора Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:
В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА, Ю.М. МОГИЛА,
О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:

gdjerelo.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 2244-982ПП від 24.01.2019.

Формат А3.

Адреса редакції:
49006, Дніпро, вул. Володимира
Антоновича, 70, Дніпровська
академія неперервної освіти.
Тел. 0952303947, 732-48-48.

E-mail: GDjerelo@ukr.net